

Juridiska avdelningen

7.5.2002

Till arbetspensionsanstalterna

JUSTERINGEN AV ARBETSPENSIONERNA TILL FÖLJD AV SAMORDNINGEN AV ARBETSPENSIONEN OCH FOLKPENSIONEN

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om justering av vissa arbetspensioner till följd av samordningen av arbetspensionen och folkpensionen (RP 62/2002 rd).

1

PROPOSITIONENS VERKNINGAR INOM ARBETSPENSIONSSYSTEMET

I sin proposition till riksdagen föreslår regeringen en justering av samordningen av de 115 000 pensionstagares arbetspensioner, vilkas arbetspension till följd av samordningen med folkpensionen i tiden sänktes och vilkas folkpensionsbasdel gradvis har minskats.

Till följd av justeringen höjs pensionstagarnas arbetspensioner med minst fem euro och högst 50 euro i månaden. Höjningen av arbetspensionen verkar inte minskande på pensionstagarens folkpension.

Inom den privata sektorns arbetspensionssystem tillämpar man vid uträkningen av basdelsjusteringen samordningsbestämmelserna i 8 § APL, varvid man som slutresultat får ett belopp som motsvarar den faktiska förlusten. Inom den offentliga sektorns arbetspensionssystem tillämpar man vid uträkningen av basdelsjusteringen en schablonmässig lösning, varvid slutresultatet nästan motsvarar den faktiska förlusten.

Det föreslås att justeringen av pensionerna genomförs på pensionsanstalterna på systemets vägnar. Pensionsanstalterna skall på eget initiativ genomföra justeringen av arbetspensionerna till följd av folkpensionens basdel och skall ge pensionstagaren ett överklagbart beslut om justeringen.

HUR SAMORDNINGEN AV ARBETSPENSIONEN OCH FOLKPENSIONEN INVERKAR PÅ DEN PRIVATA SEKTORNS ARBETSPENSIONER

Inom den privata sektorns arbetspensionssystem var samordningen av folkpensionens basdel enligt 8 § 2 mom. APL under tiden 1.7.1975 – 31.12.1995 sådan att samordningsgränsen på 60 procent började sjunka när den högsta pensionsgrundande lönen översteg 1188,25 euro i månaden (enligt 1995 års index). Minskningen motsvarade full basdel om pensionslönen översteg 2413,22 euro i månaden. Om pensionslönen var 1188,25 euro i månaden eller mindre, gjordes basdelsavdraget på samordningsgränsen inte längre.

Juridiska avdelningen

7.5.2002

I början av år 1996 ändrades folkpensionslagen så att folkpensionens basdel inte längre beviljades och från början av år 1997 sammanfogades folkpensionens basdel och tilläggsdel till en helt och hållen arbetspensionsavhängig folkpension. Basdelar som började utbetalas före år 1996 minskades gradvis med högst 20 procent i året, och från och med år 2001 har någon basdel inte längre betalats ut.

Bestämmelsen i 8 § 2 mom. APL ändrades också i början av år 1996 så att folkpensionens basdel inte längre hade en minskande effekt på arbetspensionernas samordningsgräns. Ändringen gällde enbart pensioner som började 1.1.1996 eller senare samt sådana pensioner som efter det att lagändringen trädde i kraft samordnas på nytt till följd av att någon annan inkomstbaserad pension ändras.

Som en följd av lagändringarna hade folkpensionens basdel fortfarande en minskande effekt på sådana arbetspensioner som hade börjat 1.1.1996 och som nådde upp till privata sektorns målnivå på 60 % och där den pensionsgrundande lönen översteg ovan nämnda gränsbelopp. Dessutom utsträcker sig den minskande effekten till sådana arbetspensioner som har samordnats med s.k. primära pensioner.

3

IKRAFTTRÄDELSEN

Lagen föreslås träda i kraft 1.1.2003. Pensionstagaren har rätt att få förhöjning från och med 1.10.2003. Förhöjning betalas inte för tiden före detta datum.

4

TILLÄMPNINGSANVISNINGAR

Pensionsskyddscentralen ger senare tillämpningsanvisningar till följd av lagändringen.

5

REGERINGENS PROPOSITION

Regeringens proposition 62/2002 rd följer här som bilaga. Regeringspropositionerna kan beställas både på finska och svenska från Oy Edita Ab, tfn (09) 5660 566. På Internet finns propositionerna på www.eduskunta.fi.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Helena Tapio

Riitta Korpiuoma

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om justering av vissa arbetspensioner till följd av samordningen av arbetspensionen och folkpensionen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en justering av de arbetspensioner för vilkas del folkpensionens basdel har inverkat sänkande på arbetspensionen. Justeringen av arbetspensionen gäller både det privata arbetspensionssystemets och det offentliga förvärvspensionssystemets arbetspensioner, förutsatt att pensionen har börjat efter den 30 juni 1975 men före den 1 januari 1996 och att räkneregeln för folkpensionens basdel har

påverkat pensionens belopp. Justeringen av arbetspensionerna genomförs på pensionssystemets försorg från och med den 1 oktober 2003. Till följd av justeringen höjs arbetspensionen med minst fem euro och högst 50 euro i månaden. Förhöjningen som fogas till arbetspensionen verkar inte minskande på pensionstagarens folkpension. Den föreslagna lagen avses träda i kraft från och med ingången av 2003.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

Enligt 8 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/1961; APL) är arbetspensionens maximibelopp eller samordningsgränsen 60 procent av den högsta lön som ligger till grund för arbetspensionen, den s.k. samordningsgrunden. Eftersom alla pensionstagare före 1.1.1996 hade rätt till folkpension, beaktades i överensstämmelse med de bestämmelser som då gällde högst basdelen (fram till 1983 grunddelen) av folkpensionen som pensionsminskande från och med att APL trädde i kraft. Denna bestämmelse gällande samordningen av basdelen har förändrats flera gånger sedan 1962.

Inom den privata sektorns arbetspensionssystem var samordningen av basdelen enligt 8 § 2 mom. APL från 1.7.1995 till utgången av 1995 sådan, att samordningsgränsen på 60 procent började sjunka när den högsta pensionslönen översteg 1 188,25 euro i månaden (7 065,01 mark enligt APL-index 1712 för år 1995). Minskningen motsvarade full basdel om pensionslönen översteg 2 413,22 euro (14 348,33 mark). För pensionslöner som understeg detta belopp minskande basdelsavdraget rätlinjigt och basdelsavdraget gjordes inte längre när pensionslönen var 1 188,25 euro eller mindre.

Bestämmelserna om samordningen av den offentliga sektorns grundpensioner har motsvarat de ovan nämnda APL-bestämmelserna.

Samordningsgränsen för den offentliga sektorns pensioner med tilläggsskydd som har börjat före 1996 har varit 66 procent av den pensionsgrundande lönen. Basdelens inverkan på denna samordningsgräns har enligt lagen om statens pensioner (280/1966; StPL), sådan den lydte från 30.4.1985 till 1.1.1996, i övrigt varit densamma som enligt den ovan nämnda bestämmelsen i det privata pensionssystemet.

Enligt bestämmelserna i lagen om pension

för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/1964; KTAPL), sådana de lydte efter 31.12.1976 och före 1.1.1996, samt bestämmelserna i StPL, sådana de lydte efter 31.12.1976 och före 1.5.1985, fogades full basdel till arbetspensionen om pensionslönen översteg 1 420,61 euro i månaden (8 446,57 mark i 1995 års index). Om den på detta sätt uträknade sammanlagda pensionen översteg samordningsgränsen på 66 procent, drogs den överstigande delen av från arbetspensionen. När pensionslönen var mindre än det ovan nämnda gränsbeloppet, minskade också det belopp av folkpensionens basdel som skulle beaktas. Om pensionslönen var mindre än 1 309,25 euro (7 784,45 mark), inverkade basdelen inte längre på arbetspensionens belopp.

Inom den offentliga sektorns pensions-system avvek samordningen av arbetspensionen och basdelen från den ovan beskrivna samordningen under perioden 1.7.1975-31.12.1976, men liksom den ovan beskrivna samordningen verkade också den dåvarande folkpensionens grunddel minskande på arbetspensionens belopp.

Folkpensionslagen (347/1956) ändrades från och med ingången av 1996 så, att basdelsersättning inte längre beviljades och från och med ingången av år 1997 så att folkpensionens basdel och tilläggsdel förenades till en i sin helhet arbetspensionsavhängig folkpension. De basdelar som hade börjat betalas ut före 1996 sänktes gradvis, dock högst med 20 procent i året. Från och med ingången av 2001 upphörde utbetalningen av folkpensionens basdel.

I anslutning till detta ändrades 8 § 2 mom. APL från och med ingången 1996 så, att basdelen inte längre sänkte samordningsgränsen för arbetspension (1495/1995). Denna ändring av APL gällde dock endast pensioner som började den 1 januari 1996 eller senare, samt pensioner som samordnades på nytt därför att någon annan förvärvspension ändrades efter det att lagändringen hade trätt i kraft. Motsvarande ändring gjordes också i det offentliga

pensionssystemets pensionslagar.

Till följd av lagändringarna fortsatte folkpensionens basdel att verka minskande på sådana före den 1 januari 1996 påbörjade arbetspensioner som nådde upp till den målsatta nivån 60 procent inom den privata sektorn och 66 procent inom den offentliga sektorn i de fall där pensionslönen översteg de ovan nämnda gränobeloppen. Dessutom gäller basdelens minskande verkan också arbetspensioner som har samordnats med en s.k. primär pension. Primära pensioner är fortlöpande ersättningar som beviljas enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948), trafikförsäkringslagen (279/1959) och lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) (s.k. SOLITA-förmåner) samt kommunernas och statens s.k. gamla pensioner.

1.1. Bedömning av nuläget

På grund av ändringen av folkpensionslagen 1996 började basdelen sänkas för de sammanlagt omkring 420 000 pensionstagare som 1995 fick endast folkpensionens basdel. Reformen genomfördes så att den sammanlagda pensionen inte minskade när man beaktade de indexjusteringar av arbetspensionerna och folkpensionerna samt skatteändringar som samtidigt genomfördes. Antalet pensionstagare för vilkas del basdelen hade inverkat minskande på arbetspensionen enligt de bestämmelser om folkpensionens basdel som gällde innan lagändringen trädde i kraft, var vid utgången av 2001 enligt uppskattning 115 000.

Den sänkning av arbetspensionen som basdelen gav upphov till varierar från en mark uppåt. Ju större arbetspension pensionstagaren hade, desto större är sänkningen. Sänkningen är dock högst lika stor som ifrågavarande basdel (t.ex. 437 mark i månaden för pensioner som har börjat 1995). Av de ovan nämnda 115 000 pensionstagarna har drygt en tredjedel fått sin arbetspension sänkt med ett belopp motsvarande den fulla basdelen.

2. Föreslagna ändringar

Eftersom pensionstagarna gradvis har blivit

fråntagna den separata folkpensionsbasdel som har utbetalats till dem, har pensionstagarna upplevt det som orättvist att den basdel som redan dragits av har verkat sänkande också på arbetspensionen. Därför har regeringen och ordförandena för regeringspartiernas riskdagsgrupper 19.12.2001 kommit överens om en justering av samordningen av de 115 000 pensionstagares pensioner vilkas arbetspension på grund av samordningen med folkpensionen i tiden sänktes och vilkas folkpensionsbasdel gradvis har dragits av. Pensionspolitiskt gäller den föreslagna reformen också frågan om hur bindande arbetspensionstagarna uppfattar pensionsutfästelserna. Även om inte en enda pensionstagares sammanlagda påbörjade pension har sänkts på grund av ändringen av folkpensionssystemet, är det på sin plats att det genomförs en justering av de pensionstagares förvärvspensioner vilkas arbetspensionsbelopp påverkats av beräkningsregeln för folkpensionens basdel.

Det sätt på vilket pensionstagarnas folkpensionens basdel har räknats ut varierar från fall till fall. Den höjning av pensionen som justeringen medför är inte lätt att dimensionera så att beloppet exakt motsvarar pensionstagarens faktiska förlust. Om man på grund av reformen blir tvungen att räkna om de löpande arbetspensionerna enligt de gamla reglerna för beräkning av folkpensionens basdel, skulle det innebära en arbetsmängd som inte motsvarar ändamålet. Därför har avsikten varit att finna en schablonmässig lösning som garanterar nästan samma resultat. Samtidigt som avsikten å ena sidan är att undvika onödiga uträkningar, vill man å andra sidan reservera en rimlig behandlingstid för pensionsanstalterna så att de skall kunna fastställa pensionernas korrekta storlek. Beträffande dimensioneringen av höjningen har man stannat för en höjning på minst 5 euro (cirka 30 mk), även om förlusten kan vara mindre än detta. För höjningen har man även ställt en övre gräns, höjningen är högst 50 euro (cirka 300 mk).

En arbetspension som påverkats av folkpensionens basdel kan ha börjat för flera

år, t.o.m. flera årtionden sedan. Ju längre tid förflutit sedan pensionsbeslutet fattades, desto bristfälligare är uppgifterna om samordningen i arbetspensionssystemens register. Det innebär att basdelens exakta inverkan på arbetspensionens belopp i sista hand måste utredas från fall till fall på basis av de uppgifter som finns i originalhandlingarna. Registeruppgifterna är mycket bristfälliga särskilt när det gäller de offentliga pensionssystemen som ca 80 procent av de pensionstagare som är berättigade till basdelsjusteringen hör till. Den offentliga sektorn har över huvud taget knappt några registeruppgifter från tiden före 1990-talet.

En genomgång av de pensionshandlingar som berör de närmare 100 000 personer som får pension från den offentliga sektorn vore en administrativt sett mycket komplicerad lösning som skulle kräva flera års arbete. Därför föreslås i propositionen att justeringens belopp när det gäller den offentliga sektorns pensionssystem skall utredas med hjälp av de löpande pensionernas belopp genom att de samordningsbestämmelser som gällt vid olika tider tillämpas schablonmässigt. I fråga om den privata sektorns pensionssystem, som en betydlig mindre andel av de pensionstagare som är berättigade till ersättning hör till och där fallen fördelas mellan fler pensionsanstalter, är det möjligt att justeringens belopp kan utredas genom att pensionen räknas ut utan basdelsreglens minskande inverkan.

Om pensionen består av pensioner från flera pensionssystem, fastställer den privata sektorns pensionsanstalt först sin andel av basdelsjusteringen och sänder uppgiften till det offentliga systemets pensionsanstalt. Därefter beräknas justeringsbeloppen för den offentliga sektorns pensioner enligt de regler som gäller dessa och i den ordning som anges i lagen.

Enligt propositionen skall lagen inte tillämpas på icke forbundna tilläggs pensioner, varför ikraftträdandet inte förutsätter ändringar av tilläggs pensionsordningarna eller omräkning av beviljade tilläggs pensioner. Pensionsstiftelsernas och -kassornas regler för hur folkpensionen skall beaktas varierar.

Det finns både pensionsordningar som vid sidan om arbets- och tjänstepensioner också beaktar basdelen som pensionsminskande när tilläggs pensionen räknas ut, och sådana som inte beaktar basdelen överhuvudtaget. Propositionen har haft som utgångspunkt att den försträdda typen av pensionsordningar vid behov kan ändras så, att en höjning till följd av denna lag inte verkar minskande på den icke forbundna tilläggs pensionen. I det senare fallet kan höjningen minska tilläggs pensionen.

Eftersom det gäller en omräkning av pensionerna till den del som gäller basdelens inverkan på pensionsbeloppet, är det ändamålsenligt att justeringen av pensionerna genomförs på tjänstens vägnar av pensionssystemen. Pensionstagaren känner nödvändigtvis inte till om basdelen har inverkat på arbetspensionens belopp eller inte. Om basdelen inverkat beror bl.a. på pensionslönens storlek som varierar från år till år i och med att APL-index förändras. Dessutom borde pensionstagaren känna till om det sammanlagda beloppet av de icke samordnade arbetspensionerna når den målsatta nivån, dvs. 60 eller 66 procent. Ett ansökningsförfarande skulle dessutom vara långsamt och i onödan fördröja justeringen av pensionerna som görs för pensionstagarnas räkning.

Pensionsanstalterna skall enligt förslaget på eget initiativ utföra de justeringar av arbetspensionerna som orsakas av folkpensionens basdel och meddela pensionstagarna resultatet i ett beslut som pensionstagaren kan söka ändring i.

Basdelsjusteringen skall begränsas till pensioner som ursprungligen har börjat tidigast den 1 juli 1975. Före denna tidpunkt gällde andra regler för samordningen av arbetspensionen och folkpensionens basdel och understödsdel. Därför gäller inte heller justeringen av arbetspensionen dessa pensioner.

2.1. Den privata sektorns arbetspensionssystem

För att fastställa hur stor justeringen blir utreds samordningsgrunden med hjälp av register- och andra uppgifter samt det icke

samordnade beloppet sammanlagda pensioner vid den tidpunkt då pensionerna senast samordnades (före 1996). Också uppgifterna om eventuella primära pensioner skall vara från samma tidpunkt. Beloppen skall räknas om i euro och justeras med de index som avses i 9 § 2 mom. APL till 2003 års nivå. Därefter skall pensionerna samordnas enligt de samordningsregler som trädde i kraft vid ingången av 1996. Justeringens sammanlagda belopp fås genom att man från det på detta sätt uträknade beloppet av de sammanlagda pensionerna drar av det tidigare samordnade sammanlagda beloppet som räknats ut med beaktande av basdelens sänkande verkan på samordningsgränsen. Det privata arbetspensionssystemets andel av den sammanlagda justeringen fås genom att det sammanlagda beloppet multipliceras med förhållandet mellan den privata sektorns pension och alla pensioner som är med i beräkningen.

2.2. Den offentliga sektorns arbetspensionssystem

Basdelsjusteringen av den offentliga sektorns arbetspensioner skall genomföras med hjälp av de pensionsbelopp som utbetalas 2003, inklusive de s.k. SOLITA-förmånerna. I den mån som pensionsanstalterna har anmält uppgifter om SOLITA-förmåner till Folkpensionsanstalten kan dessa uppgifter användas. Om de övriga primära förmånerna (statens och kommunernas s.k. gamla pensioner) finns det knappast några uppgifter i registren, varför dessa pensioner inte skall tas med i uträkningen. Å andra sidan har folkpensionen inte heller inverkat på dessa pensioner.

Innan basdelsersättningen räknas ut omvandlas de löpande pensionernas belopp med det index som anges i 9 § APL till 1995 års nivå. Omräkningen med index är nödvändig eftersom fastställandet av ersättningen grundar sig på de gränsbelopp som nämndes i avsnitt 1. Dessa gränsbelopp kan inte längre fastställas exakt för tiden efter 1996, eftersom deras storlek delvis beror på det fulla basbeloppets storlek. I och med att samordningen av folkpensionens basdel

slopades från och med ingången av 1996, fastställdes den sista basbeloppet 1995.

Inom den offentliga sektorn baserar sig basdelsjusteringen på en schablonmässig beräkning. När det finns uppgift om att samordningen har minskat arbetspensionen och när beloppet av den löpande (samordnade) pensionen och vilken samordningsbestämmelse som tillämpades då pensionen beräknades är kända, är det möjligt att med hjälp av den samordnade pensionen beräkna vilken verkan basdelsregeln har haft på arbetspensionens belopp.

I vissa fall kan den sänkning som orsakats vid samordningen av en kommunal tilläggspension och vid samordningen av en statlig pension dock inte beräknas som ovan. För att förenkla uträkningen och förtydliga förfarandet föreslås därför en modell, enligt vilken förhöjningen skall vara lika stor som maximibeloppet, dvs. 50 euro.

Uträkningen skall göras i den ordning som föreskrivs i den föreslagna lagen. Först fastställs justeringen av pensioner enligt det privata arbetspensionssystemets grundskydd och sedan justeringen av pensioner enligt det offentliga arbetspensionssystemets grundskyddsnivå. Därefter fastställs justeringen av tilläggspension enligt de pensionsordningar som baserar sig på StPL och sist justeringen av tilläggspension enligt KTAPL.

När justeringarna av det offentliga arbetspensionssystemets pensioner har räknats ut, skall de omräknas till 2003 års indexnivå.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Propositionen ökar arbetspensionsutgifterna med sammanlagt ca 12,8 miljoner euro 2003 (verkningarna antas börja i oktober 2003). Därefter uppskattas den årliga ökningen av pensionsutgiften bli ca 50 miljoner euro. Kostnaderna börjar sjunka när de personer som är berättigade till basdelsersättningen blir äldre och färre. Propositionen uppskattas dock höja pensionsutgifterna ännu under

flera årtionden (tabell 1).

Tabell 1. Basdeljusteringens höjande inverkan på arbetspensionsutgiften 2003-2040, miljoner euro i 2003 års penningvärde

	Pensionsutgiftsökning, miljoner euro				
	Alla	Privata	Kommu- nerna	Staten	Övriga
2003	12,8	1,9	5,7	5,0	0,2
2004	50	7	22	20	1
2005	49	7	22	19	1
2010	41	6	18	16	1
2015	32	5	14	13	0
2020	20	3	8	9	0
2030	7	1	3	3	0
2040	2	0	1	1	0

Statens andel av pensionsutgiftsökningen är ca 40 procent under de första åren, dvs. ca 20 miljoner euro i året. Om man beaktar ökningen av skatteintäkterna, utgör statens nettoutgifter ca 60 procent av ökningen av statens pensionsutgifter, ifall beskattningen inte förändras.

Ökningen av pensionsutgiften leder till ett behov att höja APL-premien med 0,02 procent av lönerna under de första åren. Ökningen av kommunernas pensionsutgift leder till att också KTAPL-premien borde höjas. Höjningsbehovet är ca 0,2 procent av lönesumman och andelen beräknas sjunka till 0,1 procent före 2015.

3.2. Verknningar i fråga om organisation och personal

Genomförandet av lagändringen fördelas inom arbetspensionssystemet mellan de olika pensionssystemens pensionsanstalter. Med det schablonmässiga förfarandet som föreslås i arbetspensionssystemet för den offentliga sektorn försöker man underlätta och påskynda justeringen av pensionerna. Genomförandet av den föreslagna lagen kommer dock att belasta verkställandet av statens och kommunernas pensionsskydd genom att kundbetjäningen ökar och fler personer kommer att söka ändring. Statens behov av extra arbetskraft är uppskattningsvis två årsverken 2002 och 2003.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet.

Pensionsskyddscentralen, Kommunernas pensionsförsäkring, Statskontoret, Varna-Sampo, Pensionsförsäkringsaktiebolaget Ilmarinen, Pensionsstiftelseföreningen och Folkpensionsanstalten har medverkat i beredningen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lagen om justering av vissa arbetspensioner till följd av samordningen av arbetspensionen och folkpensionen

1 kap. Tillämpningsområde

1 §. I paragrafen anges syftet med lagen. Enligt paragrafen skall den minskning av arbetspensionens belopp som orsakats av samordningen av arbetspensionen och

folkpensionen under vissa förutsättningar ersättas de pensionstagare vilkas arbetspension påverkats av räkneregeln för basdelen. Pensionen höjs med ett belopp vars storlek fastställs på det sätt som föreskrivs i denna lag.

2 §. I paragrafen fastställs vilka pensionslagar som omfattas av samordningen enligt 8 § 4 mom. APL.

I 1 mom. fastställs att lagen i fråga om den privata sektorns arbetspensionssystem gäller grundpensioner enligt de lagar som nämns i 8

§ 4 mom. 1 och 2 samt 10-13 punkten APL. Dessa grundpensioner är pension enligt minimivillkoren i APL, grundpension enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962), grundpension enligt minimivillkoren i lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969), grundbeloppet av pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/1990), grundbeloppet av avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994) samt det med grundpensionerna vid samordningen jämförbara grundbeloppet av avträdelseersättning enligt lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare (1330/1992), pension enligt minimivillkoren i lagen om pension för företagare (468/1969), grundpension enligt lagen om sjömanspensioner (72/1956) samt grundpension enligt lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985). Dessa grundpensioner enligt den privata sektorns pensionslagar kallas i denna lag för grundpensioner inom den privata sektorn.

I 2 mom. föreskrivs att lagen i fråga om den offentliga sektorns pensionssystem gäller pensions enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/1964) samt annan pension till vilken rätten i enlighet med lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare bestäms enligt andra bestämmelser, pension enligt lagen om statens pensioner (280/1966) samt annan pension till vilken rätten i enlighet med lagen om statens pensioner bestäms enligt andra bestämmelser, grundpension enligt pensionsstadgan för Finlands Bank, pension som beviljas personer som varit anställda hos Folkpensionsanstalten och som motsvarar pension som avses i 7 § 1 mom. 8 eller 9 punkten lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001), pension enligt pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966) och pension som beviljats enligt lagen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/1969). Dessa arbetspensioner enligt den offentliga sektorns pensionssystem kallas i denna lag pensioner inom den offentliga sektorn.

I 2 mom. 1 punkten avses med annan pension till vilken rätten i enlighet med lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare bestäms på grundval av

1....1..7.

andra bestämmelser också motsvarande pensionskydd i landskapet Åland.

I 2 mom. 2 punkten avses med annan pension till vilken rätt i enlighet med lagen om statens pension bestäms på grundval av andra bestämmelser, pensionskyddet för sådana anställda hos landskapet Åland om vilket det föreskrivs om genom hänvisningar till lagen om statens pensioner (Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande statens pensioner 33/1984).

3 §. I denna paragraf anges de villkor som de grundpensioner inom den privata sektorn och de pensioner inom den offentliga sektorn som avses i 2 § skall uppfylla för att en ersättning enligt denna lag skall utbetalas.

I 1 punkten anges under vilken tid i 2 § avsedda privata sektorns grundpensioner och offentliga sektorns pensioner skall ha börjat för att denna lag skall tillämpas. En pension anses ha börjat vid den tidpunkt när en pension som grundar sig på ett och samma pensionsfall har börjat utbetalas efter det första pensionsbeslutet.

Denna lag tillämpas endast på sådana pensioner som har börjat under den tid som avses i 3 § 1 punkten. Om pension utbetalas till pensionstagaren enligt flera arbetspensionslagar och någon av dessa pensioner har börjat före den 1 juli 1975, skall lagen inte tillämpas på denna pension.

I 2 punkten förutsätts att basdelens samordning har verkat sänkande på arbetspensionens belopp vid samordningen. Grundpensioner inom den privata sektorn, pensioner enligt grundskyddet i KTAPL och pensioner som beviljats enligt den offentliga sektorns grundpensionsskydd har samordnats enligt 8 § eller 8 a § APL. Tilläggspension enligt KTAPL har samordnats med de övriga pensionerna enligt bestämmelserna om samordning av tilläggspension i kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga. Arbetspension enligt tilläggspensionsskyddet i den offentliga sektorns övriga pensionssystem har samordnats enligt bestämmelserna i 12 § StPL och motsvarande bestämmelser.

Samordningens verkan utreds separat för varje pension. Förhöjningen kan i regel endast gälla sådana pensioner där samordningen har inverkat sänkande på arbetspensionens belopp. Samordningen kan t.ex. ha inverkat sänkande endast på

grundpensionen enligt APL, som i så fall höjs. Om en pension som beviljats på grundval av SiPL:s tilläggspensionsskydd inte har sänkts vid samordningen, höjs den inte heller enligt denna lag.

Om samordningen av grundpensionerna inte har verkat sänkande på APL- och KTAPL-grundpensionerna, men en tilläggspension enligt KTAPL har sänkts vid samordningen, gäller förhöjningen endast KTAPL-pensionen. Förhöjningens storlek räknas ut enligt bestämmelserna om förhöjning av tilläggspension i denna lag.

I 3 punkten begränsas tillämpningen av lagen så, att den inte skall gälla pensioner som har samordnats på nytt den 1 januari 1996 eller senare. Anledningen är att basdelens sänkande inverkan samtidigt slopades och gäller inte pensioner som har samordnats på nytt efter den 31 december 1995.

I 4 punkten förutsätts att pensionen löper när lagen träder i kraft. Lagen skall alltså inte gälla pensioner som har utbetalats i form av en engångsersättning eller pensioner som till följd av samordningen med en primär pension inte utbetalas över huvud taget. Lagen gäller inte heller pensioner som har avbrutits eller lämnats vilande när lagen träder i kraft.

Enligt 5 punkten skall även de övriga villkor som nämns i 9-16 § vara uppfyllda, eftersom avsikten uttryckligen är att ersätta den sänkning av arbetspensionen som orsakats av basdelen. Samordningen kan ha inverkat sänkande på pensionens belopp vid den tidpunkt som anges i 3 punkten, men orsaken har inte alltid varit beaktandet av folkpensionens basdel. När de villkor som nämns längre fram i lagen uppfylls, betalas ersättningen i anslutning till en arbetspension endast om en av orsakerna till att arbetspensionen minskat varit en sänkning av arbetspensionen till följd av samordningen med folkpensionen.

4 §. Paragrafens 1 mom. innehåller en bestämmelse om vilka pensioner lagen inte gäller. Lagen gäller inte familjepension, deltidspension eller delinvalidpension. Lagen gäller inte deltidspension och delinvalidpension eftersom folkpensionen inte har beaktats som minskande i dessa pensioner. Lagen gäller inte familjepension eftersom det finns separata regler för familjepension och indragningen av basdelen inte har gällt familjepensioner.

1....1..7.

Lagen gäller inte heller pensioner som har börjat före den 1 juli 1975. Om detta föreskrivs i 3 § 1 mom. Om en sådan pension inte räknas ut på nytt när den omvandlas till en pension av annat slag, tillämpas inte heller lagen när den omvandlas, eftersom den inte heller tillämpas på den ursprungliga pensionen. En sådan situation uppstår t.ex. när en arbetslöshetspension omvandlas till ålderspension.

Enligt 2 och 3 mom. skall lagen inte gälla tilläggspensionsskydd inom den privata sektorn.

Bestämmelserna om tilläggspensionsskydd ingår i den privata sektorns pensionslagar i 11 § APL, 11 § lagen om pension för företagare och 11 § lagen om pension för lantbruksföretagare. Trots att bestämmelserna om företagarnas tilläggspensionsskydd har upphävts genom lag (655/2000 och 656/2000) från och med 1 januari 2001, finns det fortfarande löpande pensioner som grundar sig på dessa bestämmelser.

Lagen gäller dock i fråga om den privata sektorns grundpensioner sådana grundpensioner med sänkt pensionsålder som avses i bestämmelsen i 11 § APL om pensionsarrangemang med bättre pensionsskydd än minimivillkoren förutsätter. Däremot tillämpas lagen inte på sådana tilläggspensionsarrangemang som innebär en förhöjning av pensionsbeloppet.

2 kap. Gemensamma bestämmelser

5 §. I 1 mom. begränsas den sammanlagda förhöjningen till högst 50 euro eller minst fem euro. När en förhöjning som räknats ut enligt denna lag läggs till pensionen, blir den en del av pensionen. Det innebär att samma bestämmelser som i övrigt i fråga om den privata sektorns grundpensioner och den offentliga sektorns pensioner skall iakttas bl.a. vid utbetalningen, indexjusteringen, annan justering och bekostandet av förhöjningen, samt vid sökande av ändring.

I 2 mom. bestäms att förhöjningen upphör om pensionen samordnas på nytt, eftersom det innebär att basdelens sänkande verkan avlägsnas från pensionen.

6 §. I denna paragraf föreskrivs att den privata sektorns arbetspensionsanstalter och den offentliga sektorns pensionsanstalter på eget initiativ och på tjänstens vägnar räknar ut förhöjningen utgående från

registeruppgifterna. Pensionsanstalterna meddelar ett beslut som kan överklagas i samma ordning som enligt bestämmelserna i respektive lagar. Även i fråga om behandlingen av och rätten att få de uppgifter som behövs för pensionsbeslutet gäller bestämmelserna om rätten att få och lämna ut uppgifter i dessa lagar. Däremot skall bestämmelserna om dröjsmålsförhöjning enligt paragrafen inte tillämpas på utbetalningen av förhöjningen.

Förhöjningen av arbetspensionen skall inte beaktas när beloppet av en pension enligt folkpensionslagen bestäms. Den skall inte heller inverka på förmåner enligt familjepensionslagen (38/1969) eller lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978).

7 §. I 1 momentet föreskrivs i vilken ordning pensionsanstalterna räknar ut förhöjningen som skall fogas till arbetspensionen i de fall där pensionen utbetalas av flera arbetspensionsanstalter. När pensions utbetalas till en pensionstagare både från den privata sektorns pensionssystem och den offentliga sektorns arbetspensionssystem, räknar först den privata sektorns pensionsanstalt ut beloppet av förhöjningen. Därefter räknar de pensionsanstalter som betalar ut den offentliga sektorns pensioner först ut den förhöjning som skall fogas till beloppet av de pensioner enligt grundskyddet som de betalar och sedan den förhöjning som skall fogas till beloppet av pensioner enligt tilläggskyddet. Till sist räknas förhöjningen enligt 16 § ut.

I vissa undantagssituationer har en sådan grundpension som avses i 8 § 4 mom. APL inte minskat på grund av basdelsregeln i enlighet med alla arbetspensionslagar. Eftersom minst fem euro alltid måste betalas i förhöjning enligt denna lag, bestäms i 2 mom. hur de olika pensionslagarna bekostar denna förhöjning.

8 §. Enligt 1 mom. betraktas förhöjningen som en omkostnad enligt den pensionslag som förhöjningen ansluter sig till.

I 2 mom. behandlas den privata sektorns pensioner. De privatanställda löntagarnas pensioner bekostas av pensionsanstalterna antingen genom fondering eller gemensamt. Förhöjningen är pension som bekostas gemensamt.

1...1..7.

3 kap. Uträkning av justeringen gällande grundpensionerna inom den privata sektorn

9 §. I 1 mom. föreskrivs att förhöjningen räknas ut med tillämpning av de gällande samordningsbestämmelserna enligt 8 § APL. Vid samordning beaktas de grundpensioner och andra förmåner som nämns i paragrafens 1 mom. De icke samordnade beloppen av pensioner och förmånerna i mark beaktas enligt de belopp som de uppgick till när pensionerna senast samordnades före 1996. Resultatet av uträkningen blir det samordnade sammanlagda beloppet av grundpensionerna som inte har påverkats av folkpensionens basdel. Beloppen i mark (omvandlas till euro och) omräknas till 2003 års nivå med de indextal som föreskrivs i 9 § lagen om pension för arbetstagare.

I 2 mom. ingår bestämmelser om uträkningen av grundpensionernas sammanlagda förhöjning. När det sammanlagda beloppet av de i enlighet med 1 mom. samordnade grundpensionerna minskas med det sammanlagda belopp samordnade grundpensioner som motsvarar den föregående samordningen och som indexjusterats till 2003 års nivå, är skillnaden den verkan samordningen med folkpensionens basdel hade på grundpensionerna.

I 3 mom. begränsas den sammanlagda förhöjningen till 5-50 euro. Om skillnaden som räknats ut i enlighet med 2 mom. är mellan 5 och 50 euro, är den sammanlagda förhöjningen lika stor som skillnaden enligt 2 mom.

I 4 mom. ingår bestämmelser om hur stor andel av grundpensionernas sammanlagda förhöjning som fogas till var och en av grundpensionerna från den privata sektorn.

4 kap. Uträkning av justeringen gällande pensionerna inom den offentliga sektorn

10 §. *Gemensamma bestämmelser.* I 1 mom. konstateras att förhöjningen som fogas till den offentliga sektorns pensioner räknas ut på grundval av den pensionssumma som definieras i paragrafen.

I 2 mom. bestäms denna pensionssumma. Pensionssumman är det sammanlagda månatliga beloppet av de arbetspensioner

som utbetalas till en person när lagen träder i kraft. Pensionssumman omfattar den privata sektorns grundpensioner och den offentliga sektorns grund- och tilläggspensioner, oberoende av om samordningen har verkat sänkande på alla pensioner. Uppgifterna om dessa pensioner fås i huvudsak från Pensionsskyddscentralens register.

Om en person har fått en förmån enligt trafikförsäkringslagen, lagen om olycksfallsförsäkring och lagen om skada, ådragen i militärtjänst när pensionen samordnades föregående gång läggs denna förmån till pensionssumman.

I 3 mom. föreskrivs enligt vilket belopp en förmån enligt trafikförsäkringslagen, lagen om olycksfallsförsäkring och lagen om skada, ådragen i militärtjänst skall beaktas. Eftersom den offentliga sektorns pensioner inte skall samordnas på nytt, utan förhöjningens skall räknas ut schablonmässigt på basis av de löpande arbetspensionernas belopp, föreslås att också de ovan nämnda förmånerna skall beaktas enligt de belopp som betalas ut 2003. Eftersom det måste reserveras tillräcklig tid för pensionsanstalterna för uträkningen av förhöjningarna, måste uppgifterna om förmånerna samlas in i tillräckligt god tid. Å andra sidan är det inte heller möjligt att följa förmånernas förändringar ända fram till det att förhöjningarna börjar betalas ut. Därför föreslås det att förmånerna skall beaktas enligt det belopp som betalas ut vid ingången av 2003.

Uppgifterna om vem som betalar ut de förmåner som avses i 3 mom. och om förmånernas belopp finns inte i arbetspensionssystemets register. Folkpensionsanstalten har däremot centraliserat samlat uppgifter om alla förmåner och de belopp som utbetalas. Med den minsta mängden manuellt arbete och enklast fås de korrekta uppgifterna om de löpande förmånerna i elektronisk form från Folkpensionsanstalten. Eftersom uppgifterna om förmånerna är sekretessbelagda och den instans som lämnar ut uppgifterna är en annan instans än den som betalar ut dem, föreslås en bestämmelse i 3 mom. enligt vilken den offentliga sektorns pensionsanstalter har rätt att få dessa uppgifter av Folkpensionsanstalten.

År 1995 var det sista år för vilket det fastställdes ett basbelopp. Därför kan

1...1..7.

förhöjningen som baserar sig på pensionssumman och basdelen in räknas ut enligt den pensionssumma som betalas ut 2003, utan uträkningen måste göras enligt 1995 års nivå. I 4 mom. föreskrivs att pensionssumman omvandlas att motsvara det indextal enligt 9 § APL som fastställts för år 1995.

11 §. *Grundskyddet inom den offentliga sektorn.* I denna paragraf föreskrivs om förhöjningen i fråga om pensioner enligt grundskyddet inom den offentliga sektorn. För att denna förhöjning skall kunna räknas ut måste först pensionstagarens sammanlagda förhöjning räknas ut.

I 1 mom. anges formeln för uträkningen av grundpensionens sammanlagda förhöjning: Om pensionssumman överstiger 712,94 euro i månaden är den sammanlagda förhöjningen per månad en lika stor del av 73,50 euro som den överskjutande delen är av 661,48 euro. Den sammanlagda förhöjningen är det belopp som räknats ut på detta sätt, om inte något annat följer av 4 mom. eller bestämmelserna om förhöjning av tilläggspension. Om pensionssumman är mindre än 712,94 euro fogas ingen förhöjning till pensionen.

De penningbelopp som anges i formeln har härletts från markbeloppen i de samordningsbestämmelser som tillämpades 1995. Om den högst pensionslönen var större än 7065,02 mark i månaden (712,94 euro), beaktades basdelen enligt ett belopp som utgjorde 6 procent av skillnaden mellan pensionslönen och det ovan nämnda beloppet, dock högst basdelens fulla belopp, 437 mark (73,50 euro). Basdelen beaktades enligt fullt belopp om pensionslönen var minst 14 348,35 mark (2 413,22 euro).

I 2 mom. föreskrivs om hur den sammanlagda förhöjningen skall omvandlas till indexnivån för utbetalningsåret 2003. I momentet fastställs också att den sammanlagda förhöjningen skall begränsas till högst 50 euro eller höjas till minst fem euro.

I 3 mom. föreskrivs om uträkningen av den andel som skall betalas av den offentliga sektorns arbetspensionsanstalter. Om en person också får pension från den privata sektorn, skall den privata pensionsanstaltens andel, som anstalten räknat ut enligt 9 § och anmält till de offentliga sektorns pensionsanstalt, dras av från den

sammanlagda förhöjningen. Även om den privata sektorns pensionsanstalt inte har gjort en samordningsminskning, beaktar den offentliga sektorns pensionsanstalt den andel som räknats ut för den privata sektorns pension. Den återstående andelen av den sammanlagda förhöjningen utgör den offentliga pensionsanstaltens andel av den sammanlagda förhöjningen. Om fler än en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn betalar ut pension, delas andelen mellan anstalterna i förhållande till beloppet av de pensioner som de utbetalar.

I 4 mom. föreskrivs att förhöjningen som skall fogas till den offentliga sektorns pensioner betalas i enlighet med denna paragraf med beaktande av vad som föreskrivs i 7 § 2 mom. förutsatt att pensionen har beviljats som en sådan grundpension som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare och denna pension har sänkts till följd av samordningen.

12 §. *Tilläggskyddet inom den offentliga sektorn.* Paragrafen innehåller bestämmelser om förhöjningen i de fall där en person får tilläggspension enligt StPL och denna pension har minskat vid en samordning som förrättats 1.5.1985-31.12.1995.

Om en person har rätt till pension enligt tilläggspensionsskyddet, men pensionen betalas enligt grundskyddet, eftersom denna pension är större, bestäms förhöjningen enligt 11 § som gäller förhöjning och grundpensionsskyddet. En förutsättning för att förhöjning skall utbetalas är i detta fall att samordningen av grundpensionen har verkat minskande på grundpensionen.

Enligt 12 § 1 mom. StPL (326/1985) beräknades pensionens maximibelopp mellan 1.5.1985 och 31.12.1993 i tillämpliga delar enligt 8 § APL. Vid beräkningen av maximibeloppet av pension enligt tilläggsskyddet fogades folkpensionens basdel till pensionen. Samordningsgränsen erhöles genom att man räknade ut 66 procent av samordningsgrunden, och om samordningsgrunden var större än det årligen indexjusterade beloppet, drogs 6 procent av från den överskjutande delen, dock högst folkpensionens basbelopp 437 mark (73,50 euro).

I samband med att lagen ändrades (1528/1993) infördes fr.o.m. 1.1.1994 en flexibel samordningsgräns, dvs. samordningsgränsen kan vara lägre än 66

1....1.7.

procent om den pensionsgrundande tiden understiger 30 år (civila pensioner) och pensionstagaren är född före 1940. För militärpensionernas del trädde ändringarna i kraft 1.1.1995.

I 1 mom. bestäms förhöjningens storlek. Om det sammanlagda beloppet av alla löpande pensioner överstiger 784,24 euro i månaden är den sammanlagda förhöjningen per månad en lika stor del av 73,50 euro som den överskjutande delen är av 734,97 euro. Beloppet 734,94 euro motsvarar en full 66 procents pension beräknad enligt en pensionslön på 1 113,55 euro. Detta är den pensionslön som användes vid samordning som förrättades tidigast 1.5.1985, dvs. det datum från och med vilket folkpensionens basdel började beaktas vid samordningen. Om pensionslönen var mindre än 1 113,50 euro, beaktades basdelen över huvud taget inte, varför det inte heller blir någon förhöjning.

I 2 mom. föreskrivs om indexjusteringen i samband med uträkningen av förhöjningen samt om begränsningen av den sammanlagda förhöjningen till minst fem euro och högst 50 euro.

13 §. I denna paragraf föreskrivs om förhöjningen i de fall där en person får tilläggspension enligt StPL och denna tilläggspension har minskat vid en samordning som utförts mellan 1.1.1975 och 30.4.1985.

Om en person har haft rätt till pension enligt tilläggspensionsskyddet, men pensionen betalas enligt grundskyddet, eftersom denna pension är större, bestäms förhöjningen enligt 11 § som gäller förhöjning och grundpensionsskyddet. Ett villkor för att förhöjning skall utbetalas är i dessa fall att samordningen av grundpensionen har verkat minskande på grundpensionen.

I paragrafen fastställs den sammanlagda förhöjningens storlek. Om pensionssumman, dvs. det sammanlagda beloppet av alla löpande pensioner, är större än 864,10 euro i månaden, är den sammanlagda förhöjningen 50 euro, dvs. lika stor som förhöjningens maximibelopp. Beloppet 864,10 euro motsvarar full 66 procents pension beräknad enligt en pensionslön på 1 309,24 euro. Detta är den pensionslön som användes vid samordning som förrättades 1995, dvs. det år från och med vilket folkpensionens basdel beaktades vid samordningen av

tilläggs pension. Om pensionslönen var mindre än 1 309,24 euro, beaktades basdelen över huvud taget inte, varför det inte heller blir någon förhöjning.

14 §. I paragrafen föreskrivs om förhöjningen som fogas till pensioner enligt StPL. Förhöjningen räknas ut genom att förhöjningen som enligt lagförslagets 9 § fogas till den privata sektorns grundpensioner samt de förhöjningar som fogas till pensioner enligt de lagar och pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. 3 och 5-9 punkten APL dras av från den sammanlagda förhöjningen.

15 §. I paragrafen föreskrivs om den sammanlagda förhöjningen och den förhöjning som fogas till pension enligt lagen om statens pensioner i de fall då förhöjningen gäller pension enligt en lag eller pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. 3 och 7-9 punkten APL.

Enligt 1 mom. skall den föreslagna lagens 12, 13 och 14 § i tillämpliga delar tillämpas vid samordning och uträkning av de ovan nämnda pensionerna.

I 2 mom. föreskrivs om uträkningen av förhöjningen när en person får fler än en pension enligt en lag eller pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. 4 och 7-9 punkten APL och pensionerna har samordnats enligt 12 och 13 § i denna lag. I dessa fall fås den förhöjning som skall fogas till var och en av pensionerna enligt de nämnda lagarna genom att förhöjningen som enligt lagförslagets 9 § fogas till den privata sektorns grundpensioner samt förhöjningen som enligt 11 § skall fogas till den offentliga sektorns grundskydd dras av från den sammanlagda förhöjningen, varefter den förhöjning som skall fogas till var och en av pensionerna erhålls i tillämpliga delar i enlighet med den föreslagna lagens 11 § 3 mom.

16 §. I paragrafen föreskrivs om uträkningen av förhöjningen i de fall där en person får tilläggs pension enligt KTAPL och beloppet av denna pension har sänkts i enlighet med bestämmelserna om samordning av tilläggs pension i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga.

Om en person har haft rätt till pension enligt tilläggs pensionsskyddet, men pensionen utbetalas enligt grundskyddet, eftersom denna pension är större, bestäms förhöjningen enligt 11 § som gäller förhöjning och grundpensionsskyddet. Ett

1....1..7.

villkor för att förhöjning skall utbetalas är i dessa fall att samordningen av grundpensionen har verkat minskande på grundpensionen.

I 1 mom. fastställs den sammanlagda förhöjningens storlek. Om pensionssumman, dvs. det sammanlagda beloppet av alla löpande pensioner, är större än 864,10 euro i månaden, är den sammanlagda förhöjningen 50 euro, dvs. lika stor som förhöjningens maximibelopp. Beloppet 864,10 euro motsvarar full 66 procents pension beräknad enligt en pensionslön på 1 309,24 euro. Detta är den pensionslön som användes vid samordning som förrättades 1995, dvs. det år från och med vilket folkpensionens basdel beaktades vid samordningen av tilläggs pension. Om pensionslönen var mindre än 1 309,24 euro, beaktades basdelen över huvud taget inte, varför det inte heller blir någon förhöjning.

I 2 mom. föreskrivs om förhöjning som skall fogas till pension enligt KTAPL. Den erhålls genom att de förhöjningar som skall fogas till pensionerna enligt andra lagar dras av från den sammanlagda förhöjning som avses i 1 mom.

I 3 mom. föreskrivs om begränsning av förhöjningen i de fall där samordningen har verkat minskande på tilläggs pensionen enligt KTAPL, men inte på grundpensionen. I dessa fall är förhöjningen som skall fogas till KTAPL-pensionen högst 1/10 av beloppet av den löpande sammanlagda pensionen enligt KTAPL, dock så, att det sammanlagda beloppet av förhöjningarna är minst fem euro. Vid samordningen av tilläggs pension enligt KTAPL används den högsta pensionslönen i ett anställningsförhållande som omfattas av KTAPL. Om pensionslönen är mindre än den hösta pensionslönen enligt en annan pensionslag, kan samordningen ha verkat minskande på tilläggs pensionen, men inte på grundpensionen. Eftersom tilläggs pensionens fulla belopp i regel kan utgöra högst 10 procent av grundpensionen, begränsas förhöjningen till detta ungefärliga hösta belopp, eftersom det inte finns uppgifter i registren om tilläggs pensionens faktiska belopp.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2003. Avsikten är att den skall tillämpas på

pensioner som har börjat den 30 juni 1975 eller där efter och före den 1 januari 1996. Arbetspensionen skall justeras från och med den 1 oktober 2003. Arbetspensionsanstalterna skall redan innan lagen träder i kraft få vidta de åtgärder som behövs för att plocka ut de pensioner som skall justeras.

3. Lagstiftningsordning

Genom lagändringen sänks inte beloppet av en enda löpande pension. Även om det föreslås att justeringen av arbetspensionen utförs på tjänstens vägnar, inkräftar

lagändringen inte heller på vars och ens rätt att få ett lagenligt beslut på det sätt som arbetspensionssystemet föreskriver om pensionsbeslut och behandlingen av dessa. Förvägran av dröjsmålsförhöjning i ett pensionsbeslut som fattas på tjänstens vägnar är inte en sådan kränkning av en förmån, som skall anses strida mot 19 § 2 mom. grundlagen.

Med stöd av vad som anförts ovan kan lagen stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om justering av vissa arbetspensioner till följd av samordningen av arbetspensionen och folkpensionen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Tillämpningsområde

1 §

Den minskning av arbetspensionen som uppkommit vid samordningen av arbetspensionen och folkpensionen ersätts på det sätt som bestäms i denna lag.

2 §

Denna lag gäller (grundpensioner inom den privata sektorn):

- 1) pension enligt minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare (395/1961),
- 2) pension enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962),
- 3) pension enligt minimivillkoren i lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969), grundbeloppet av pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/1990), grundbeloppet av avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994) samt det med grundpensionerna vid samordningen jämförbara grundbeloppet av avträdelseersättning enligt lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare (1330/1992),

4) pension enligt minimivillkoren i lagen om pension för företagare (468/1969),

5) pension enligt lagen om sjömanspensioner (72/1956), och

6) pension enligt lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985).

Denna lag gäller också (pensioner inom den offentliga sektorn):

1) pension enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/1964) samt annan pension i fråga om vilken rätten till pensionen föreskrivs med stöd av andra bestämmelser i enlighet med lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare,

2) pension enligt lagen om statens pensioner (280/1966) och annan pension i fråga om vilken rätten till pensionen föreskrivs med stöd av andra bestämmelser i enlighet med lagen om statens pensioner,

3) grundpension beviljad med stöd av pensionsstadgan för Finlands Bank,

4) pension som beviljats en person som varit anställd hos Folkpensionsanstalten och som motsvarar pension enligt 7 § 1 mom. 8 eller 9 punkten lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001),

5) pension som beviljats med stöd av pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966), och

6) pension som beviljats med stöd av lagen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/1969).

Gemensamma bestämmelser

3 §

De ovan i 2 § nämnda pensionerna justeras om

- 1) pensionen har börjat efter den 30 juni 1975 och före den 1 januari 1996,
- 2) pensionen har varit föremål för sådan samordning som avses i bestämmelserna i den under den i 1 punkten nämnda tiden gällande 8 § och 8 a § lagen om pension för arbetstagare eller 12 § lagen om statens pensioner eller i ovan i 2 § nämnda motsvarande bestämmelser gällande den övriga offentliga sektorns pensioner och som har sänkt pensionsbeloppet,
- 3) pensionen inte efter den 31 december 1995 har samordnats på nytt enligt 8 a § lagen om pension för arbetstagare, 12 § lagen om statens pensioner eller ovan i 2 § nämnda motsvarande bestämmelser gällande den övriga offentliga sektorns pensioner,
- 4) pensionen löper den 1 januari 2003, och
- 5) de nedan nämnda övriga villkoren enligt 9-16 § uppfylls.

4 §

Denna lag gäller inte familjepension, deltidspension eller delinvalidpension enligt de i 2 § uppräknade lagarna. Denna lag gäller inte heller sådan invalidpension och arbetslöshetspension enligt de nämnda lagarna som har börjat före den 1 juli 1975 och därefter omvandlats till en pension av annat slag men av samma storlek.

Denna lag tillämpas inte på sådant i 11 § lagen om pension för arbetstagare, 11 § lagen om pension för företagare eller 11 § lagen om pension för lantbruksföretagare avsett pensionsskydd som är bättre än vad minimivillkoren förutsätter, av dessa lagrum de två sistnämnda sådana de var i kraft den 31 december 2000, ifall pensionsarrangemanget innehåller en höjning av pensionsbeloppet.

Denna lag tillämpas inte heller på annat sådant pensionsarrangemang, där det för arbetstagaren ordnats ett bättre pensionsskydd än minimivillkoren förutsätter.

2 kap.

1....1..7.

5 §

Varje enskild förhöjning i en pension enligt 2 § beräknas separat på det sätt som bestäms nedan i 9-16 §. Det sammanlagda beloppet av förhöjningarna är dock minst fem euro och högst 50 euro per månad. Förhöjningen läggs till den i 2 § avsedda pensionen, varefter förhöjningen blir en del av pensionen.

Den till pensionen fogade förhöjningen upphör om samordning förrättas på nytt enligt 8 a § lagen om pension för arbetstagare eller 12 § lagen om statens pensioner eller enligt andra motsvarande bestämmelser som gäller pensionerna inom den offentliga sektorn.

6 §

De pensionsanstalter som betalar ut pensioner som skall justeras enligt ovan nämnda 3 § räknar utan särskild ansökan ut förhöjningen enligt denna lag. I fråga om beslut som pensionsanstalten ger med stöd av denna lag iaktas i tillämpliga delar vad som i de i 2 § avsedda lagarna, pensionsstadgorna och pensionsreglementena bestäms om beslut, om rätten att få och lämna ut uppgifter samt om förfarandet när ändring söks i ett pensionsbeslut.

På beslut enligt denna lag och på utbetalning av förhöjning tillämpas inte bestämmelserna om dröjsmålsförhöjning.

Förhöjning enligt denna lag beaktas inte vid bestämmandet av förmån enligt folkpensionslagen (347/1956), familjepensionslagen (38/1969) eller lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978).

7 §

Om pension betalas ut den 1 oktober 2003 med stöd av två eller flera i 2 § nämnda lagar, pensionsstadgor eller pensionsreglementen, fastställs först förhöjningen på grundval av grundpensionerna inom den privata sektorn. Därefter bestäms förhöjningen enligt 11 § och sedan förhöjningarna enligt 12-15 §. Sist räknas förhöjningen enligt 16 § ut.

Om även pension inom den offentliga sektorn beaktas vid uträkningen av

förhöjningen av grundpensionen inom den privata sektorn och den uträknade skillnaden enligt 9 § 2 mom. understiger fem euro, beräknas förhöjningen också på pensionen inom den offentliga sektorn i enlighet med 11 §.

8 §

Förhöjningen betraktas som en omkostnad orsakad av pensionsskyddet enligt den pensionslag eller pensionsstadga eller det pensionsreglemente med stöd av vilken eller vilket till pensionen fogas en förhöjning i enlighet med 5 § 1 mom.

Vid tillämpning av 12 § lagen om pension för arbetstagare betraktas förhöjningen som en omkostnad enligt 1 mom. 4 punkten i nämnda paragraf.

3 kap.

Uträkning av justeringen gällande grundpensionerna inom den privata sektorn

9 §

Den förhöjning som fogas till grundpensionen inom den privata sektorn uträknas med tillämpande av 8 § lagen om pension för arbetstagare på det sätt som bestäms nedan i 2 och 3 mom. Härvid beaktas de i 8 § 1 mom. i nämnda lag angivna pensionerna och förmånerna enligt de belopp som de uppgick till när pensionerna senast samordnades, omvandlade att motsvara de för 2003 fastställda indextal som föreskrivs i 9 § 2 mom. i nämnda lag.

Den sammanlagda förhöjningen av grundpensionerna enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare erhålls genom att det sammanlagda beloppet av de i enlighet med 1 mom. samordnade grundpensionerna minskas med det sammanlagda belopp samordnade grundpensioner som motsvarar den föregående samordningen och som omvandlats att motsvara de indextal som fastställts för 2003.

Om den enligt 2 mom. uträknade skillnaden är minst en cent och högst fem euro i månaden, är den sammanlagda förhöjningen fem euro. Om skillnaden överstiger 50 euro i månaden blir den sammanlagda förhöjningen 50 euro. I övriga fall är den sammanlagda

1...1..7.

förhöjningen det belopp som räknas ut enligt 2 mom.

Till varje grundpension inom den privata sektorn fogas en förhöjning som utgör en lika stor del av den sammanlagda förhöjningen som nämnda grundpension utgör av alla grundpensioners sammanlagda belopp.

4 kap.

Uträkning av justeringen gällande pensionerna inom den offentliga sektorn

Gemensamma bestämmelser

10 §

Höjningen i fråga om den offentliga sektorns pensioner uträknas på grundval av det nedan avsedda sammanlagda beloppet av pensionerna (pensionssumman).

Pensionssumman är det sammanlagda månatliga beloppet av de grundpensioner inom den privata sektorn och de pensioner inom den offentliga sektorn som den 1 januari 2003 betalas ut till en person, varvid beloppet utökas med sådana förmåner som eventuellt beaktats vid samordningen och som beviljats med stöd av trafikförsäkringslagen (279/1959), lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) och lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948).

En förmån enligt trafikförsäkringslagen, lagen om olycksfallsförsäkring och lagen om skada, ådragen i militärtjänst beaktas enligt det belopp som betalas ut vid ingången av 2003. De pensionsanstalter som ansvarar för pensionerna inom den offentliga sektorn har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller tillgången till information få dessa uppgifter av Folkpensionsanstalten.

För uträkning av förhöjningen omvandlas pensionssumman att motsvara det indextal som fastställts för 1995 och som föreskrivs i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Grundskyddet inom den offentliga sektorn

11 §

Om den i 10 § avsedda pensionssumman är

större än 712,94 euro är den sammanlagda förhöjningen per månad en lika stor del av 73,50 euro som den överskjutande delen är av 661,48 euro, om inte något annat bestäms nedan.

Den sammanlagda förhöjningen omvandlas att motsvara de för 2003 fastställda indextal som föreskrivs i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare. Om den sammanlagda förhöjningen härvid är minst en cent och högst fem euro är den sammanlagda förhöjningen per månad dock fem euro. Om den sammanlagda förhöjningen överstiger 50 euro är den sammanlagda förhöjningen 50 euro per månad.

Den sammanlagda förhöjningen enligt 2 mom. ovan minskas med förhöjningen av grundpensionerna inom den privata sektorn. Den förhöjning som fogas till varje enskild pension inom den offentliga sektorn utgör en lika stor del av den sålunda uträknade skillnaden som pensionen i fråga utgör av det sammanlagda beloppet av pensionerna inom den offentliga sektorn. Om en minskning inte görs är den förhöjning som fogas till pensionen inom den offentliga sektorn en lika stor del av den sammanlagda förhöjningen enligt 2 mom. som pensionen i fråga är av det sammanlagda beloppet av grundpensionerna inom den privata sektorn och pensionerna inom den offentliga sektorn. Förhöjningen i den offentliga sektorns pension betalas i enlighet med denna paragraf, om pensionen betalas enligt beloppet för en i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedd grundpension eller om en i 2 § 2 mom. 1 punkten avsedd pension har sänkts till följd av samordning enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare, vartill ytterligare beaktas bestämmelserna i 7 § 2 mom.

Tilläggskyddet inom den offentliga sektorn

12 §

Om pensionen utbetalas samordnad i enlighet med 12 § 1 mom. lagen om statens pensioner, sådant detta lagrum var i kraft 1...1..7.

mellan den 1 maj 1985 och den 31 december 1995, och om pensionen har sänkts till följd av samordningen och om pensionssumman överstiger 784,24 euro per månad, är den sammanlagda förhöjningen per månad en lika stor del av 73,50 euro som den överskjutande delen är av 734,97 euro.

Den enligt 1 mom. uträknade sammanlagda förhöjningen omvandlas att motsvara de för 2003 fastställda indextal som föreskrivs i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare. Om den sammanlagda förhöjningen dock är minst en cent och högst fem euro per månad är den sammanlagda förhöjningen fem euro, och om den sammanlagda förhöjningen överstiger 50 euro per månad är den sammanlagda förhöjningen 50 euro.

13 §

Om pensionen utbetalas samordnad i enlighet med 12 § 3 mom. lagen om statens pensioner, sådant detta lagrum var i kraft mellan den 1 januari 1975 och den 30 april 1985, och om pensionen har sänkts till följd av samordningen och om pensionssumman överstiger 864,10 euro per månad, är den sammanlagda förhöjningen 50 euro per månad. Beloppet motsvarar de för 2003 fastställda indextal som föreskrivs i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

14 §

Den förhöjning som fogas till en pension enligt lagen om statens pensioner uträknas genom att den sammanlagda förhöjningen enligt 12 eller 13 § minskas med de enligt 11 § uträknade förhöjningarna gällande andra pensioner inom den offentliga sektorn och med den förhöjning som gäller grundpensionerna inom den privata sektorn, på det sätt som föreskrivs i 11 §.

15 §

Bestämmelserna i 12–14 § gällande den sammanlagda förhöjningen och gällande den förhöjning som fogas till en pension enligt lagen om statens pensioner iakttas i tillämpliga delar i fråga om sådana pensioner inom den offentliga sektorn som avses ovan i 2 § 2 mom. 1 punkten och 3–6 punkterna och som har samordnats i enlighet med bestämmelser motsvarande de i 12 eller 13 § avsedda bestämmelserna i lagen om statens pensioner.

Om en person uppbär flera än en sådan pension som avses i 2 § och som uppfyller villkoren enligt 12 eller 13 §, bestäms förhöjningen gällande dessa pensioner i tillämpliga delar i enlighet med 11 eller 14 §.

16 §

Om en person uppbär tilläggspension enligt 2 § lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare och beloppet av denna pension har sänkts i enlighet med bestämmelserna i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga gällande samordning av tilläggspension och om pensionssumman överstiger 864,10 euro per månad är den sammanlagda förhöjningen 50 euro per månad, såvida inte annat följer av 2 eller 3 mom. Beloppet motsvarar de för 2003 fastställda indextal som föreskrivs i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare. Den förhöjning som fogas till en pension enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare uträknas genom att den sammanlagda förhöjningen minskas med de förhöjningar som enligt denna lag fogas till andra pensioner. Om samordning enligt 8 § lagen om pension

för arbetstagare inte har sänkt en pension som omfattas av grundpensionsskyddet enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare är förhöjningen högst 1/10 av beloppet av den löpande kommunala pensionen, dock så, att det sammanlagda beloppet av förhöjningarna är minst fem euro i månaden.

5 kap.

Ikraftträdande

17 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003. Pensionstagaren har rätt att få förhöjning enligt 5 § från och med den 1 oktober 2003. Förhöjning betalas inte för tiden före detta datum.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

De ovan i 5 § 1 mom., 9 § 3 mom. och 11 § 2 mom. angivna beloppen på fem euro och 50 euro motsvarar de för 2003 fastställda indextal som föreskrivs i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Helsingfors den 3 maj 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Maija Perho*